

LEV TOLSTOY

İVAN İLYİÇ'İN
ÖLÜMÜ

Çeviri: NİHAL YALAZA TALUY

LEV TOLSTOY
İVAN İLYİÇ'İN
ÖLÜMÜ

Smert İvana İlyiça, Lev Tolstoy

© 2003, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2003

13. basım: Nisan 2018, İstanbul

Bu kitabın 13. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-0274-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750702747

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

LEV TOLSTOY
İVAN İLYİÇ'İN
ÖLÜMÜ

UZUN ÖYKÜ

Rusça aslından çeviren

Nihal Yalaza Taluy

Lev Tolstoy'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Diriliş, 2003

Hacı Murat, 2003

Kreutzer Sonat, 2003

Polikuşka, 2005

Savaş ve Barış, 2010

LEV NİKOLAYEVİÇ TOLSTOY, 1828 yılında Rusya'da, Yasnaya Pol-yana'da doğdu. Toprak sahibi soylu bir ailenin oğluydu. Çocuk yaşta anne babasını kaybettiği için akrabaları tarafından yetiştirildi. Özel öğ-retmenlerden ders aldıktan sonra Kazan Üniversitesi'ne girdiyse de, resmî eğitime duyduğu tepki nedeniyle 1847'de evine dönerek toprak-larını yönetmeye ve kendi kendini eğitmeye karar verdi. 1855-63 yılları arasında yazdığı *Polikuşka* gibi öykülerinde, daha çok ahlaki sorunlara ağırlık verdi. 1850'lerin sonlarına doğru, köylü çocuklar için açtığı okulda, ilerici öğretim yöntemlerini başarıyla uyguladı. Başyapıtları olan *Savaş ve Barış* ile *Anna Karenina* adlı romanlarının yayımlanmasın-dan sonra yaşadığı bunalımın etkisiyle yaşamın anlamına ilişkin sorula-rın yanıtını Yeni Ahit'te aradı. Ailesinin rahat yaşamıyla inancının ge-rektirdiği basit yaşam arasındaki çelişkiye katlanamayan Tolstoy, 1910 yılında doktoru ve küçük kızı Aleksandra'yla birlikte bir gece evini terk etti; birkaç gün sonra da ıssız bir tren istasyonunda zatürreeden öldü.

NİHAL YALAZA TALUY, 1900 yılında Kazan'da doğdu. Liseyi Rusya'da bitirdikten sonra Türkiye'ye göç etti. Averçenko ve Mihail Zoşçenko gibi yazarlardan mizah öyküleri çevirdi. *Resimli Ay* ve *Varlık* dergilerinde çevirileri yayımlandı. Başta İvan Turgenyev, Lev Tolstoy, Fyodor Dostoyevski ve Nikolay Gogol'ün yapıtları olmak üzere, Rus edebiyatından yüzden fazla roman, oyun ve çocuk kitabını Türkçeye kazandırdı. 1968 yılında İstanbul'da öldü.

I

Mahkeme üyeleri ile savcı, büyük adalet sarayında, İvan Yegoroviç Şebek'in odasında toplanmışlardı. Melvinskiler davasına oturum arası verilmişti.

Söz, ünlü Krasov davasına geldi. Fedor Vasilyeviç, mahkemenin bu davada yetkisizliğini ispat ederken heyecanlanmıştı. İvan Yegoroviç düşüncesinden vazgeçmiyordu. Piotr İvanoviç ise, daha baştan tartışmaya katılmadığı için ilgilenmiyor, yeni getirilen *Vedomosti* gazetesini gözden geçiriyordu.

“Baylar,” dedi. “İvan İlyiç ölmüş.”

“Sahi mi!”

“İşte; okuyun.”

Taze taze mürekkep kokan gazeteyi Fedor Vasilyeviç'e uzattı.

Siyah bir çerçeve içinde şunlar yazılıydı: “Praskovya Fedorovna Golovina, sevgili kocası mahkeme üyesi İvan İlyiç Golovin'in 4 Şubat 1882 tarihinde öldüğünü derin bir acıyla akraba ve dostlarına bildirir. Cenaze töreni cuma günü öğleden sonra saat birde yapılacaktır.”

İvan İlyiç, orada toplanmış olanların meslektaşydı. Herkes severdi onu. Birkaç haftadır hastaydı. Hastalığın şifasız olduğu söyleniyordu. Görevinden ayrılmamıştı, ama ölmesi ihtimali göz önünde tutularak daha şimdi-

den yerine Alekseyev'in, Alekseyev'in yerine de ya Vinnikov'un ya da Ştabel'in atanması tasarlanıyordu. Bunun için İvan İlyiç'in ölümünü duyduktan sonra odada oturanların ilk düşünceleri, bu ölümün üyelerin veya dostların yer değiştirmeleri ya da terfileri üzerinde ne gibi etkiler yapacağı oldu.

Fedor Vasilyeviç, "Şimdi yüzde yüz Ştabel'in ya da Vinnikov'un yerine geçerim artık. Bunu bana çoktan vaat etmişlerdi. Maaşıma 800 ruble zam alacağım..." diye düşündü.

Piotr İvanoviç şunları düşünüyordu: "Kaynımın Kaluga'dan bir başka yere kaydırılması için girişimde bulunmalı. Karım çok memnun olur. Bundan sonra, soyuna bir şey yapmıyorum diye sızlanmaz artık..."

Piotr İvanoviç, "Zaten ben onun iyileşemeyeceğini tahmin etmiştim," dedi. "Yazık!"

"Hastalığı neydi?"

"Doktorlar teşhis edemedi. Daha doğrusu koydukları teşhisler birbirinden farklıydı. Onu son görüşümde iyileşeceğini sanmıştım."

"Ben de ona ta bayramdan beri gitmedim. Ha bugün ha yarın derken..."

"Varlıklı mıydı?"

"Karısının ufak bir serveti varmış galiba ama önemsiz bir şey."

"Evet. Doğrusu gitmek gerekir... Pek de uzakta oturuyorlar."

"Size uzak. Zaten size herkes uzak..."

Piotr İvanoviç, Şebek'e bakarak gülümsedi.

"Hâlâ nehrin karşı yakasında oturuşumu affedemiyor," dedi.

Üyeler şehirdeki mesafelerin uzaklığını konuşmaya başladılar ve mahkeme salonuna geçtiler.

Bu ölüm herkeste, görevlerde yapılması ihtimali

olan değişikliklerle ilgili düşüncelerin yanı sıra, yakın bir dostun ölümünü duyan herkesin hissettiği gibi, ölenin kendisi değil de başkası olması sevincini uyandırmıştı.

Herkes, “İşte o öldü; ben ölmedim!” diye düşündü veya hissetti. Yakın dostları, yani İvan İlyiç’in dostları denilen kimseler de, ellerinde olmadan can sıkıcı bir nezaket ödevi olan matem törenini ve ölenin karısına başsağlığı ziyaretine gitme zorunluluğunu düşündüler.

Fedor Vasilyeviç ile Piotr İvanoviç en yakın dostlarından dı.

Piotr İvanoviç, ölenin Pravovedenniye¹ okulundan arkadaşıydı. Kendini İvan İlyiç’e borçlu sayardı. Kaynının, buldukları ile atanması hakkındaki tasarılarını aklından geçiren Piotr İvanoviç, yemekten sonra uykuya yatmayıp frakını giyerek İvan İlyiç’in evine gitti.

İvan İlyiç’in evinin önünde bir kupa arabasıyla iki araba vardı. Aşağıda, antrede, elbise askısının yanında, tabutun kapağı duvara dayalı duruyordu. Kapak yaldızlı, püsküllü, kenarları parlatılmış sırmalı şeritle çevriliydi. Siyahlar giyinmiş iki kadın kürklerini çıkarıyorlardı. Biri İvan İlyiç’in kız kardeşıydı. Piotr İvanoviç onu tanıyor du. Öbürü, tanımadığı bir kadındı. Piotr İvanoviç’in arkadaşı Şvartz merdivenden iniyordu. Piotr İvanoviç’i görünce, “Şu İvan İlyiç aksilik etti doğrusu! Bizden örnek almalıydı!..” demek istiyormuş gibi ona göz kırptı.

Şvartz’ın İngiliz favorili yüzünde, fraklı zayıf bedeninde her zamanki gibi ince bir resmiyet vardı. Şvartz’ın hoppa yaradılışıyla çelişen bu resmiyet burada özel bir anlam taşıyordu. Piotr İvanoviç böyle düşündü.

Piotr İvanoviç bayanlara yol verdi. Sonra arkalarından ağır ağır merdiveni çıkmaya başladı. Şvartz inmedi,

1. Kışızadelere mahsus hukuk okulu; orta ve lise tahsilini içerir. (Ç.N.)

merdivenin başında durdu. Piotr İvanoviç bunun nede-
nini anladı. Herhalde Şvartz, bu gece nerede vint¹ oyna-
yacıklarını kararlaştırmak istiyordu. Bayanlar, ölenin ka-
rısının bulunduğu yere geçtiler. Kalın dudaklarını ciddi-
yetle büzen küstah bakışlı Şvartz, bir kaş hareketiyle Pi-
otr İvanoviç'e ölenin odasını gösterdi.

Piotr İvanoviç odaya, bu tür durumlarda olduğu gibi
şaşkınlıkla, ne yapacağını bilemeden girdi. Bildiği tek
şey, istavroz çıkarmanın hiçbir sakıncasının olmaması-
ydı. Ama istavroz çıkarırken başın eğilip eğilmeyeceğin-
den pek emin değildi. Bunun için ikisinin ortasını seçti.
Odaya girince hem istavroz çıkarmaya hem de hafifçe
başını eğer gibi yapmaya başladı. Baş ve el hareketlerinin
elverdiği ölçüde bakışlarını odada gezdiriyordu. Ölenin
yeğenleri olduğu anlaşılan, biri lise öğrencisi iki delikanlı
istavroz çıkararak odadan çıkıyorlardı. İhtiyar bir kadın
bir köşede kıpırdamadan duruyor, kaşları tuhaf bir şekil-
de kalkık bir kadın ona fısıldayarak bir şeyler söylüyordu.
Redingot giymiş, dinç, kesin tavırlı zangoç yüksek ses-
le, kesip atarcasına bir şeyler okuyordu. Uşak Gerasim,
sessiz adımlarla Piotr İvanoviç'in önüne geçerek yere
bir şeyler serpmeye başladı. Bunu gören Piotr İvanoviç,
birdenbire belli belirsiz bir leş kokusu duydu. Bu uşağı,
son ziyaretinde İvan İlyiç'in çalışma odasında görmüştü.
Gerasim aynı zamanda hastanın bakımını da üstlenmişti.

Piotr İvanoviç hâlâ istavroz çıkarıyor, tabuta, zango-
ca ve köşede, masa üzerinde duran ikonalara² doğru ha-
fifçe eğilmeye devam ediyordu. Sonra, ona fazlaca sür-
müş gibi görüldüğünden istavroz çıkarmayı kesti, ölüyü
incelemeye başladı.

1. İngiliz kâğıt oyunu vistin bir türü. (Ç.N.)

2. Kutsal resim. (Ç.N.)

Ölü, bütün ölümler gibi ağır, kendini koyuvermiş bir durumda yatıyordu. Katılmış uzuvları tabutun minderine gömülmüş, yastıktaki başı temelli olarak bükülmüştü. Ölü, bütün ölümler gibi mum sarısı alnıyla, çökmüş şakaklarına yapışık duran saçlarını ve adeta üst dudağına dayanan sivrilmiş burnunu seyrettirmek için gösteriliyor gibiydi; Piotr İvanoviç onu görmeyeli çok değişmiş, çok zayıflamıştı. Ama bütün ölümler gibi, hayatta olduğundan daha güzel, özellikle daha anlamlıydı. Yüzünde, sanki yapılması gereken şeyin yapılmış ve doğru yapılmış olduğunu gösteren bir ifade vardı. Bunun yanı sıra bu ifadede bir sitem, hayatta olanlara bir güceniklik okunuyordu. Piotr İvanoviç bu gücenikliğı yersiz buldu, en azından kendi üzerine alınmadı. Bunun üzerine yeniden acele acele –hatta kendi tahminince nezakete uygun olmayacak derecede– istavroz çıkardı, arkasını dönüp kapıya yürüdü. Şvartz onu bekliyordu. Ayaklarını genişçe açmış, ellerini arkasında kavuşturmuş, silindir şapkasıyla oynuyordu.

Piotr İvanoviç neşeli, pırıl pırıl, zarif Şvartz'a bakarak ferahladı. Şvartz'ın bu gibi şeylerle ilgilenmediğini, keder verici izlenimlerden etkilenmediğini anladı. Duruşu, görünüşü, "İvan İlyiç'in matem töreni, durumun normal gidişini bozmak için yeterli sebep değil," diyordu. "Yani bu geceki toplantıda uşağın yeni dört mum hazırlayıp, yeni kâğıt destelerini hışırdatarak açmasına, kısacası olayın bu gecenin hoşça geçirilmesine engel olacak hiçbir şey yok."

Şvartz bunu, önünden geçen Piotr İvanoviç'e usulca fısıldadı ve bu geceki oyun partisinin Fedor Vasilyeviç'te yapılmasını teklif etti. Ama Piotr İvanoviç'e bu gece vint oynamak kismet olmayacaktı galiba.

Pek de boylu olmayan, semiz ve tersini istediğı halde enine doğru giden Praskovya Fedorovna siyahlar giyinmişti. Başında dantelden bir örtü vardı. Kaşları tabu-

tun karşısında duran kadının gibi kalkıktı. Başka kadınlarla birlikte odasından çıktı, onları ölünün bulunduğu odanın kapısına kadar götürerek, "Tören şimdi başlıyor; buyurun," dedi.

Şvartz, belirsiz bir baş selamıyla durdu. Besbelli bu teklifi ne kabul ne reddediyordu.

Praskovya Fedorovna, Piotr İvanoviç'i tanıdı. İçini çekti, yanına yaklaşarak elinden tuttu.

"İvan İlyiç'in gerçek dostu olduğunuzu biliyorum," dedi. Bu sözlerden sonra uygun bir hareket tarzı bekleyerek yüzüne baktı. Piotr İvanoviç, ölünün odasında istavroz çıkarmak gerektiği gibi burada da el sıkıp iç çekeerek, "Emin olunuz!" demesi gerektiğini biliyordu. Öyle yaptı. Bunu yapınca da doğru hareket ettiğini anladı. Hem kendisi hem Praskovya Fedorovna duygulandılar.

Dul kadın, "Tören başlamadan çıkalım biraz," dedi. "Sizinle konuşacaklarım var. İzninizle kolunuza gireyim."

Piotr İvanoviç'in koluna girdi. İçerideki odalara doğru yürüdüler. Şvartz'ın önünden geçerken öteki, Piotr İvanoviç'e mahzun mahzun göz kırptı. Küstah bakışı, "Al sana vint!.. Kusura bakma, artık başka bir oyuncu bulacağız. Ama yakını kurtarabilirsen beş kişi oynarız..." diyordu.

Piotr İvanoviç daha derin, daha acıklı iç çekti. Praskovya Fedorovna minnetle elini sıktı. Duvarları pembe kretonla kaplı, donukça yanan bir lamba ile aydınlanmış salona girdiler, masanın önüne oturdular. Kadın kanepeye, Piotr İvanoviç yayları bozuk, oturunca çöken, alçak bir iskemleye geçti. Praskovya Fedorovna, başka sandalyeye oturması için onu uyarmak istedi ama bunun duruma uygun olmadığını gördü, vazgeçti.

İskemleye oturan Piotr İvanoviç, İvan İlyiç'in salonu döşerken, şu yeşil yapraklı pembe kreton hakkındaki düşüncesini sormuş olduğunu hatırladı.

Dul kadın masanın önünden geçerek kanepeye otu-

rukken (salon ufak tefek eşyayla ve mobilyayla doluydu) dantel örtüsünün bir ucu masanın oymasına takıldı. Piotr İvanoviç takılan yeri kurtarmak için yavaşça ayağa kalktı. Altından kurtulan iskemle hareket etmeye ve onu dürtmeye başladı. Dul kadın dantelini kurtarmaya çalışıyordu. Piotr İvanoviç de, altında isyan eden iskemleyi ezerek oturdu. Fakat Praskovya Fedorovna danteli tamamen kurtaramadı. Piotr İvanoviç yeniden doğruldu, iskemle bir daha direndi, birtakım gıcırtilar bile çıkardı. Bütün bunlar bitince kadın ince patiskadan temiz mendilini çıkarıp ağlamaya başladı. Piotr İvanoviç de, dantel ve iskemle olayından sonra biraz durgunlaşmış, somurtarak oturuyordu. Bu güç duruma İvan İlyiç'in sofracısı Sokolov son verdi.

Praskovya Fedorovna'nın mezarlıkta seçtiği yerin iki yüz rubleye sağlanabileceği haberini getirmişti. Praskovya Fedorovna ağlamayı kesti, Piotr İvanoviç'e, işkence görüyormuş gibi baktı. Fransızca olarak çok üzgün olduğunu söyledi. Piotr İvanoviç, zaten başka türlü olamayacağına içten inandığını sessiz bir işaretle belirtti.

Praskovya Fedorovna hoşgörülü, aynı zamanda ölgün bir sesle, "Sigara buyurmaz mısınız," dedi; Sokolov'la mezarın fiyat işini konuşmaya başladı.

Piotr İvanoviç sigara yakarken kadının başka yerlerin fiyatını inceden inceye öğrendiğini ve alınması gereken yeri seçtiğini duydu. Mezar işini hallettikten sonra ayın için gelecek kilise korosuna ait emirleri verdi. Sokolov çıktı. Kadın masada duran albümleri bir yana iterek, "Her şey bana bakıyor," dedi. Piotr İvanoviç'in içtiği sigaranın külünün masaya dökülmek üzere olduğunu görünce hemen önüne tablayı sürdü, "Kederden maddi işlerle meşgul olamıyorum demeyi yapmacık buluyorum," dedi. "Tersine, buna gösterdiğim özen beni avutmuyor ama hiç değilse zihnimi oyalıyor."

Ağlamaya hazırlanıyormuş gibi gene mendilini ı-kardı. Sonra birdenbire, sanki kendini zorlayarak silkin-di, sakın sakın konuşmaya başladı:

“Sizinle bir iş için görüşecektim.”

Piotr İvanoviç, altında hemen harekete geçen is-kemle yaylarının daha fazla kıpırdanmasına meydan ver-mededen usulca başını eğdi.

“Son günlerde dehşetli ıstırap çekti...”

“Öyle mi efendim? Çok çekti ha,” dedi Piotr İvanoviç.

“Korkunç derecede. Son zamanda, dakikalarca değil, saatlerce aralıksız bağırdı durdu. Üç gün, üç gece sesi kısılmadan bağırdı... Dayanılacak gibi değildi! O nasıl dayandı bilemiyorum; sesi, kapalı üç kapının ardından duyuluyordu.”

“Kendinde miydi?” diye sordu Piotr İvanoviç.

Kadın, fısıltıyla cevap verdi:

“Evet... son ana kadar. Ölümünden bir çeyrek saat önce hepimizle helalleşti. Hatta Volodya'nın odadan ı-karılmasını istedi.”

Piotr İvanoviç hem kendisinin hem de bu kadının tatsız yapmacıklığını fark ediyordu. Gene de çok yakın-dan, önce afacan bir ocuk ve okul öğrencisi, büyüdük-ten sonra da oyun arkadaşı olarak tanıdığı adamın çekti-đi acıları düşünmek onu birdenbire ürkütmüştü. Gene o alnı, dudağa inen burnu görür gibi oldu. Bu kez kendi hesabına korktu.

“Üç gün üç gece ıstırap çektikten sonra ölüm! Bun-lar şimdi, her an benim de başıma gelebilir...” diye dü-şündü, korku bir anda bütün benliğini sardı. Ama he-men, kendisi de nasıl olduğunu bilmeden, her zamanki düşünceleri yardımına yetiştirdi. Bu onun değil, İvan İlyiç'in başına gelmişti. Piotr İvanoviç'in başına böyle şeyler gel-memeliydi, gelmezdi de!..

Bunları düşünürken derin bir üzüntüye kapılmıştı.

Oysa Şvartz'ın yüzüne bakan, üzüntüye neden olmadığını anlardı. Piotr İvanoviç bunu düşününce sakinleşti. İvan İlyiç'in ölümüne ait ayrıntıları hararetle sormaya başladı. Sanki ölüm yalnız İvan İlyiç'e mahsustu, kendisiyle hiç ilgisi yoktu.

İvan İlyiç'in çektiği gerçekten korkunç olan acılar üzerine hayli konuşuldu (Piotr İvanoviç bu ayrıntıları, İvan İlyiç'in çektiği azaplar Praskovya Fedorovna'nın sinirlerini sarstığı için dinlemiş, öğrenmişti). Bu konuşmalardan sonra dul kadın asıl konuya geçebildi. "Çok acı Piotr İvanoviç, dayanılmaz bir acı," diye tekrar ağlamaya başladı.

Piotr İvanoviç iç çekiyor, kadının burnunu silmesini bekliyordu. Praskovya Fedorovna burnunu sildikten sonra Piotr İvanoviç, "Emin olunuz efendim..." diye mırıldandı, kadın sözüne devam etti.

Laf arasında Piotr İvanoviç'le görüşmek istediği şeylerden de söz açtı. Kocasının ölümü üzerine devletten ne şekilde para alınabileceğini öğrenmek istiyordu. Dul maşının nasıl alınacağını soruyormuş gibi göründü. Piotr İvanoviç ise kadının, devletten koparabileceği şeyleri en ince noktalarına kadar bildiğini, hatta kendisinin bile bilmediği konularda bilgili olduğunu; ama acaba daha fazla bir şey koparabilir miyim diye bir şeyler öğrenmek istediğini fark etti.

Buna bir çare bulmak istedi. Biraz düşündü. Nezaketle, cimriligidinden ötürü hükümeti çekiştirdi. Sonra fazla bir şey sağlamaya herhalde imkân olamayacağını söyledi. Ölenin karısı iç çekti ve muhtemelen ziyaretçiyi başından savmanın çaresini düşünmeye başladı. Piotr İvanoviç anladı. Sigarasını söndürerek ayağa kalktı, Praskovya Fedorovna'nın elini sıktıktan sonra antreye gitti. İvan İlyiç'in vaktiyle antikacıdan satın aldığı ve onun için sevinç konusu olan saatin bulunduğu yemek odasında, papazla ve matem törenine gelen birkaç dostla karşılaştı.

İvan İlyiç'in genç, güzel kızı da oradaydı. Siyahlar giymişti. Çok ince beli daha da ince görünüyordu. Gamlı, kararlı, hatta öfkeli bir hali vardı. Piotr İvanoviç'i, bir suç işlemiş gibi selamlamıştı. Kızın arkasında, onun gibi dargın tavırlı nişanlısı duruyordu. Bu genç, zengin bir sorgu yargıçtı. Piotr İvanoviç tanıyordu onu. Hüzünlü bir baş selamıyla nişanlıları selamladı, ölünün odasına geçmek istedi. Birdenbire merdiven altında İvan İlyiç'in, babasına pek benzeyen lise öğrencisi oğlu görüldü.

İvan İlyiç'in küçük bir modeli, daha doğrusu Piotr İvanoviç'in Pravovedenniye'de hatırladığı haliyle İvan İlyiç'ti bu. Ağlamış gözleri 13-14 yaşındaki çocukların saf ifadesini kaybetmişti. Çocuk Piotr İvanoviç'i görünce yabani, sıkılgan bir halle yüzünü buruşturdu. Piotr İvanoviç onu başıyla selamladı, ölünün odasına girdi. Matem töreni başladı. Mumlar, inilteler, tütsü, gözyaşları, hıçkırıklar...

Piotr İvanoviç suratını asmış ayaklarına bakıp duruyordu. Bir kez bile ölüye bakmadı. Tören sonuna kadar duygularına kaptırmadı kendini ve ilk çıkanlarla birlikte hemen dışarı fırladı. Antrede kimse yoktu. Uşak Gerasim Sokolov hemen ölünün odasından çıktı; güçlü elleyle bütün paltoları altüst ederek Piotr İvanoviç'in paltosunu bulup tuttu.

Piotr İvanoviç, bir şey söylemiş olmak için, "Üzül-dün, değil mi oğlum," dedi.

Gerasim beyaz, köylülere has sık dişleriyle sırttı: "Allah'ın emri," dedi. "Hepimiz oraya gideceğiz."

Canlı, işi başından aşkın bir adam çabukluğuyla kapıyı açtı, arabacıya seslendi, Piotr İvanoviç'i arabaya bindirdi. Sonra geriye, kapının önüne çekildi ve sanki daha ne yapabileceğini düşünüyormuş gibi bir an durakladı.

Piotr İvanoviç, günlük, ölü ve asit fenik kokusundan sonra temiz havayı sonsuz bir zevkle içine çekti.

Arabacı, “Nereye emrediyorsunuz Beyim?” diye sordu.

“Vakit pek o kadar geç değil. Fedor Vasilyeviç’e gideyim,” dedi Piotr İvanoviç.

Oyuncuları gerçekten henüz birinci seansı bitirdiklerinden onun da beşinci olarak oyuna girmesi mümkün olmuştu.

KLASİKLER

Ölüm, geç kalmış bir konuk gibi çalar Ivan Ilyiç'in kapısını. Ivan Ilyiç, hastalığı boyunca ölümü beklerken yaşamını da sorgulama fırsatı bulmuştur. Bir kereliğine geldiği bu dünyada dilediği gibi yaşayıp yaşayamadığını düşünmeye başlar. Yoksa, ailesi de dahil kendisine gerçekten yakın hiç kimsesi yok mudur? Ivan Ilyiç, ölümü, bir bir yüzleştiği sarsıcı gerçeklerle birlikte karşılamak zorundadır.

Dünyanın en büyük romancılarından Lev Tolstoy, 1870'lerin sonlarına doğru kendisiyle girdiği derin hesaplaşma sonucu geçirdiği bunalımın ardından kaleme aldığı *Ivan Ilyiç'in Ölümü*'nde, insanın aklı ve yüreğinden hiç silinmeyen yaşam-ölüm sürecini olabildiğince nesnel ve soğukkanlı ama aynı ölçüde derin bir yaklaşımla dile getirir. Yaşamın ve ölümün neresinde durduğumuzu anlayabilmek ve ilişkilerimizdeki duyarlılık üstüne bir kez düşünebilmek için bizden bir es vermemizi ister...

Savaş ve Barış, *Anna Karenina*, *Dinliş* gibi dev romanların yazarı Tolstoy'un yaşamında çok özel bir yer tutan bu uzun öyküyü, Nihal Yalaza Taluy'un Rusça aslından yaptığı çeviriden okuyacaksınız.

Kapak resmi: Candus-Duran

canayrintilari.com twitter.com/canayrintilari facebook.com/canayrintilari

ISBN: 978-975-07-0274-7

